

KOMMISSIONEN FOR DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABER

Bruxelles, den 26.10.2004
KOM(2004) 711 endelig

**MEDDELELSE FRA KOMMISSIONEN TIL RÅDET OG
EUROPA-PARLAMENTET**

**om den fremtidige udvikling af EU's energiinitiativ og de nærmere vilkår for oprettelsen
af en energiordning for AVS-landene**

DA

DA

MEDDELELSE FRA KOMMISSIONEN TIL RÅDET OG EUROPA-PARLAMENTET

om den fremtidige udvikling af EU's energiinitiativ og de nærmere vilkår for oprettelsen af en energiordning for AVS-landene

1. INDLEDNING

Energi er grundlaget for al menneskelig aktivitet, og adgang til en moderne energiforsyning er en forudsætning for samfundsmæssig og økonomisk udvikling. Men som forholdene er i verden i dag, er adgangen til energi hverken jævnt eller retfærdigt fordelt.

Medens OECD-landene, som har henvend 70 % af verdens samlede energiforbrug, nu står stærkere end tidligere i tilfælde af en energikrise, befinder udviklingslandene sig i en mere udsat position. De er generelt mere afhængige af importeret olie, og deres olieforbrug pr. produktionsenhed er dobbelt så stort. Hertil kommer, at udsvingene i energipriserne indvirker kraftigere på disse landes økonomi, fordi deres finansielle forhold er så trange. Det må heller ikke glemmes, at det ofte kun er i byerne og industricentrene, at man finder en moderne energiforsyning. Så begrænset en adgang til en ordentlig og pålidelig energiforsyning virker hæmmende på den økonomiske og samfundsmæssige udvikling. Navnlig de fattige befolkningsgrupper rammes sundhedsmæssigt hårdt af luftforureningen fra de traditionelle energikilder og moderne energianlægs ringe standarder.

EU er klar over, hvor stor betydning en bedre adgang til energi har for fattige befolkningsgrupper og lancerede derfor på verdensstopmødet om bæredygtig udvikling et energiinitiativ til bekæmpelse af fattigdom og sikring af en bæredygtig udvikling (EU-energiinitiativet). Sigtet er at bidrage til at realisere millenniumudviklingsmålene, idet man søger at give fattige befolkningsgrupper bedre adgang til en forsvarlig og bæredygtig energiforsyning til en pris, de kan betale. Forudsætningen for et vellykket udfald af initiativet er, at modtagergrupperne bliver medbestemmende i processen.

Energiinitiativet gennemføres i fællesskab af Kommissionen og medlemsstaterne; dette sikrer positive samspilsvirkninger mellem de forskellige parters udviklingspolitik og -arbejde. Initiativet tager form af dialog og specifikke partnerskaber med udviklingslandene. Siden topmødet i Johannesburg er der gjort forskellige fremskridt i energiinitiativet. Den konference, 'Energi for Afrika', som blev afholdt i Nairobi i november 2003 inden for rammerne af energiinitiativet, bidrog til at styrke de afrikanske landes medbestemmelse og indkredse de vigtige indsatsområder. Det fremgår af dialogen med udviklingslandene, at de har behov for, at EU investerer væsentligt flere ressourcer på området.

Tanken med denne meddelelse er at gøre rede for, hvordan man fremover kan gøre energiinitiativet mere effektivt, og hvordan AVS-landenes anmodninger kan imødekommes bedre. Kommissionen foreslår, at man giver energi- og fattigdomsbekæmpelsesdagsordenen et klarere fokus og en højere profil ved at oprette en AVS/EU-energiordning med et budget på 250 mio. EUR; dette skal ske ved, at de relevante instanser i EU og i AVS-landene i fællesskab træffer beslutning herom.

2. ENERGI OG FATTIGDOM - UDFORDRINGER

I dag har næsten to milliarder mennesker i verden ikke adgang til en moderne energiforsyning; det gælder i første række de dele af befolkningen i udviklingslandene, som bor på landet og i byernes opland. Et dramatisk eksempel på den skæve fordeling af energiforsyningen er at finde i landene syd for Sahara, hvor mere end 80 % af befolkningen kun har begrænset adgang til moderne energiformer. I mange fattige lande hæmmes eller umuliggøres den samfundsmæssige og økonomiske udvikling af, at man bruger træ og andre former for biomasse til at dække energibehovet, uanset at dette ikke er bæredygtigt i længden, fordi adgangen til andre energiformer, såsom elektricitet og flydende brændsel, er for vanskelig eller dyr.

Energi og fattigdomsbekæmpelse: Forudsætningen for at realisere udviklingsmålene med hensyn til bl.a. sundhed, uddannelse, belysning, opvarmning, transport, landbrug, industriproduktion og moderne kommunikationsmidler er, at befolkningen har adgang til en passende og bæredygtig energiforsyning, som den har råd til at betale. På verdenstopmødet om bæredygtig udvikling i Johannesburg blev sammenhængen mellem adgangen til energi og realiseringen af millenniummålsætningerne fastslået, jf. bemærkningerne i implementeringsplanen om, at bedre adgang til energi gør det lettere at bekæmpe fattigdom.

Adgang til energi: Den komplekse opgave, det er at sikre en bedre adgang til energi, kan ikke overlades til markeds kræfterne alene. Hertil kræves en samordnet aktion i offentligt regi. Antallet af interessenter er også stort - fattige befolkningsgrupper, lokalstyre, landets regering og tværnationale virksomheder - samtidig med at energikilder og teknologiske muligheder er meget forskelligartede fra det ene sted til det andet. Der findes ingen patenløsning for, hvordan man tilvejebringer en energiforsyning.

Det globale energimarked: OECD-landene har haft held til at skaffe sig en mindre udsat position end tidligere i tilfælde af nye oliekriser, medens det modsatte er tilfældet i udviklingslandene. I gennemsnit bruger udviklingslandene mere end dobbelt så meget olie pr. produktionsenhed som OECD-landene. Hertil kommer, at de på grund af deres finansielle forhold har sværere ved at klare sig i tilfælde af uro på oliemarkedet.

Energifinansiering: Næsten halvdelen af verdens samlede investering i forbedring og udskiftning af forsyningskapaciteten i tidsrummet frem til 2030 tager sigte på udviklingslandene. Den kapital, der er brug for inden for energisektoren, må nu mere end nogensinde fremskaffes fra private og udenlandske kilder. Investeringsrisikoen er imidlertid ifølge den almindelige opfattelse uacceptabelt høj, i særdeleshed hvad angår oprettelsen af en bedre energiforsyning for fattige befolkningsgrupper. Man må søge at sætte ind med innovative former for offentlig bistand og officiel udviklingsbistand og udnytte katalysatorvirkningen i arbejdet på at fremme tilførslerne af investeringsmidler i denne sektor.

Der henvises til bilaget for nærmere oplysninger.

3. BAGGRUNDEN FOR EU'S POLITIK

Det er på tide, man gør sig klart, hvor kritisk en rolle energiaspektet spiller for fattigdomsbekæmpelsen i udviklingsbistanden. Nok lykkedes det på verdenstopmødet om bæredygtig udvikling at skubbe energiaspektet højere op på dagsordenen i den internationale udviklingsdebat, men det må alligevel konstateres, at energibehovene i praksis ikke vies

tilstrækkelig opmærksomhed. Bevillingerne til energi har været faldende gennem de sidste årti, og der er ikke udsigt til nogen ændring. Gennem de seneste få år er gavebistanden til udviklingslandenes energisektor faldet til det halve af, hvad den var i 90'erne.

Nogle EU-stater, som fører en politik, der modsvarer sigtet i EU's energiinitiativ, har dog medtaget energiaspektet i deres bilaterale udviklingsbistandsprogrammer.

Energi indgår ikke som et af de seks prioriterede punkter i Fællesskabets udviklingspolitik, men har en direkte eller indirekte sammenhæng hermed. I Kommissionens meddelelse om Det Europæiske Fællesskabs udviklingspolitik fastslås det, hvor stor betydning energiaspektet har i fattigdomsbekæmpelsen¹. Der er ikke under 9. EUF taget direkte højde for energiaspektet for noget afrikansk eller vestindisk AVS-lands vedkommende, men energi indgår som indsatsområde i landestrategidokumenterne for fem AVS-lande i Stillehavet.

EU's energiinitiativ blev forkyndt for første gang i Kommissionens meddelelse om den eksterne dimension i forbindelse med bæredygtig udvikling (KOM(2002) 82). EU's medlemsstater bekræftede deres støtte hertil i forskellige beslutninger, som er blevet truffet af EU-Rådet og Det Europæiske Råd; resultatet heraf var den vellykkede iværksættelse af EU's energiinitiativ til bekæmpelse af fattigdom og sikring af en bæredygtig udvikling på verdenstopmødet om bæredygtig udvikling i Johannesburg.

I meddelelsen om energisamarbejdet med udviklingslandene lagde Kommissionen energisamarbejdet med udviklingslandene i fastere rammer, idet den bl.a. satte fokus på behovet for reform af energisektoren, teknologioverførsel, indbyrdes afstemning af udbud og efterspørgsel, tilskyndelse til energidiversificering, udvidelse og sammenkobling af energinet osv.². Kommissionen understregede i meddelelsen, hvor stor en rolle EU's energiinitiativ spiller i dette samarbejde.

Der er gjort status over energiinitiativets udvikling frem til udgangen af 2003 i en meddelelse med titlen "Et år efter verdenstopmødet om bæredygtig udvikling: opfyldelse af vores forpligtelser"³. Her konstateredes det, at der var gjort store fremskridt i energiinitiativet, og at der var behov for en passende finansiering heraf. Det blev også fastslået, at der var mulighed for positive samspilsvirkninger mellem energiinitiativet og Johannesburg-koalitionen for vedvarende energi (JREC)⁴.

I konklusionerne af Rådets møde om generelle anliggender i april 2004 (8566/2004) fastslog EU-staterne igen, at man må sørge for en passende finansiering af dette initiativ. Rådet konstaterede endvidere, at Kommissionen og medlemsstaterne må inddrages i højere grad, hvis det skal lykkes at imødekomme de behov, som udviklingslandene prioriterede højest på konferencen i Nairobi ("Energi for Afrika" som led energiinitiativet), og det anmodede Kommissionen om at spille en ledende rolle i opfølgningen af denne konference.

Forslaget om indførelse af en energiordning for AVS-landene afspejler denne politiske baggrund; hensigten er at bringe realiseringen af EU's tilsagn et skridt nærmere. Det foreslås,

¹ KOM(2000) 212

² KOM(2002) 408

³ KOM(2003) 829

⁴ JREC havde i juni 2004 88 medlemsstater (inklusive 54 udviklingslande). De har undertegnet JREC-erklæringen, der forpligter dem til at samarbejde om bestræbelserne på *hurtigst muligt at opnå en kraftig forøgelse af den globale andel af vedvarende energikilder...*

at midlerne til denne energiordning hentes fra den 'betingede milliard', der er afsat under 9. EUF, indtil Rådet træffer endelig afgørelse i marts 2005.

4. HJORTIDIGE RESULTATER - FRA ORD TIL HANDLING

Inden for generaldirektoratet for udvikling er der som led i energiinitiativet oprettet et sekretariat til fremme af samspilsvirkninger og samarbejde. Der er nedsat en rådgivende gruppe bestående af repræsentanter for medlemsstaterne, embedsmænd ved Kommissionen og eksperter, som fungerer som forum for EU's dialog og koordination. Dialogen om energiinitiativet er i Europa blevet iværksat med aktiv inddragelse af EU-staterne og Kommissionen, samt Den Europæiske Investeringsbank (EIB). Banken har udtrykt interesse i at undersøge mulighederne for at kombinere EUF-gavebistand og EIB-lån.

Da forudsætningen for en vellykket gennemførelse er, at støttemodtagerne får stor medbestemmelse, har man efter verdenstopmødet i Johannesburg lagt den allerstørste vægt på at gå ind i en dialog med udviklingslandene og -regionerne.

Afrika - en hurtig indsats er nødvendig

Det er klart, at landene syd for Sahara får vanskeligt ved at opfylde millenniumudviklingsmålene, hvis ikke der gøres en større indsats, ikke mindst på energiområdet. Forskellige medlemsstater er aktive på energiområdet i nævnte lande; de har opbygget en værdifuld erfaring og kapacitet både med hensyn til tilrettelæggelse og gennemførelse af politiske og strategiske foranstaltninger, hvormed de søger at fremme energiinitiativet. De afrikanske landes regeringer begynder at tage energiproblematikken op i deres politik for fattigdomsbekæmpelse, efterhånden som deres kapacitet til at planlægge og gennemføre energirelaterede aktiviteter bliver bedre.

Omkring 40 lande syd for Sahara sendte repræsentanter til den konference (Energi for Afrika), som blev afholdt i Nairobi i november 2003 som led i EU's energiinitiativ, og som repræsenterede en milepæl i energiinitiativdialogen med Afrika. Et af de vigtigste formål var at undersøge, hvad de enkelte lande og regioner lægger størst vægt på at få gennemført. Konferencen mundede ud i forskellige anbefalinger, der afspejler de afrikanske landes medbestemmelse i denne dagsorden; der fremsattes følgende forslag til indsatsområder:

- etablering af en generel energiforsyning - og mere specifikt, elforsyning - på landet
- energi til husstande, biomasse og substitutter
- strategi og politik for denne sektor, såvel nationalt som regionalt
- kapacitetsforbedring på alle niveauer.

Det er planen, at der som led i energiinitiativet skal organiseres workshops til undersøgelse af, hvilke energiforsyningsmodeller der fungerer bedst, og hvordan de kan finansieres og implementeres i stor skala. Der skal også iværksættes andre EU-finansierede aktiviteter med henblik på at stimulere til dialog og bidrage til etablering af passende rammer for arbejdet:

- de regionale projekter skal finansieres inden for rammerne af AVS-landenes energibevilling

- projekter, som tager sigte på at skabe de fornødne institutionelle rammer for en bedre energiforsyning i landene syd for Sahara, finansieres delvist via COOPENER-elementet i det program for *intelligent energi i Europa*, som forvaltes af generaldirektoratet for energi og transport
- gennem generaldirektoratet for forskning ydes der støtte til et partnerskab om vedvarende energi med sigte på fattigdomsbekæmpelse og bæredygtig udvikling i Afrika (*Partnere for Afrika*); forskellige europæiske og afrikanske lande deltager heri
- generaldirektoratet for miljø forestår forskellige projekter inden for rammerne af Johannesburg-koalitionen for vedvarende energi; med disse projekter støttes og udbygges dialogen om EU's energiinitiativ, samt arbejdet omkring innoverende finansieringsordninger (f.eks. patientkapitalinitiativet) og databaser med oplysninger om politik, foranstaltninger og databaser vedrørende vedvarende energi.

Vestindien og Stillehavsområdet

Energi er navnlig et stort problem for små østater. De store omkostninger, der er forbundet med at fragte brændstof til de spredte øer, gør at el-prisen i gennemsnit ligger på 0,20-0,50 EUR pr. kWh, hvor den internationale pris ligger på 0,05 EUR pr. kWh; samtidig er der et stort uudnyttet potentiale for energibesparelser og anvendelse af vedvarende energi.

Østaterne i Vestindien og i Stillehavet var nogle af de første til at udvise interesse for EU's energiinitiativ og deltog aktivt i dialogen forud for verdenstopmødet om vedvarende energi i Johannesburg. EF's og Danmarks opfølgende engagement i de regionale organisationer i østaterne i Vestindien og i Stillehavet førte til et partnerskab med østaterne i Stillehavet; samtidig iværksatte EF og Tyskland tilsvarende aktiviteter i Vestindien.

Der henvises til bilaget for nærmere oplysninger.

5. DEN FINANSIELLE UDFORDRING - BEHOV FOR NYTÆNKNING

Siden verdenstopmødet om vedvarende energi i Johannesburg har det stået klart, at millenniumudviklingsmålene kun kan realiseres ved, at man afsætter større finansieringsmidler til energiforsyning og fattigdomsbekæmpelse. Hidtil har man kun tiltrukket marginale private investeringsmidler til etablering af en energiforsyning for fattige befolkningsgrupper. Man må sørge for at iværksætte innovative og fleksible finansieringsordninger og tiltrække flere midler fra den private sektor, udviklingsbankerne og de finansielle institutioner, hvis de offentlige midler og den officielle udviklingsbistand skal resultere i den fornødne løftestangsvirkning. Offentlige/private partnerskaber indgår som et centralt element i EU's energiinitiativsstrategi, og energisektoren giver EU og udviklingslandene store muligheder for at indgå partnerskaber med den private sektor, de finansielle institutioner og civilsamfundsorganisationerne. Det er dog påkrævet med endnu en politisk indsats, hvis man hurtigt skal tilvejebringe formålstjenlige og mere fleksible midler og ordninger, og herunder startkapital.

Siden topmødet i Johannesburg er der som led i energiinitiativet gjort et solidt arbejde i form af specifikke aktioner, og man er nu rede til at tage det store spring. Det er nødvendigt med store ekstraressourcer, hvis det hidtidige momentum skal holdes og konkrete resultater opnås.

Den Europæiske Union bør stille midler til rådighed til opbakning af sine tilsagn til millenniumudviklingsmålene og den implementeringsplan, der blev vedtaget i Johannesburg.

Se bilaget for nærmere oplysninger.

6. EN ENERGIORDNING FOR AVS-LANDENE

Kommissionen foreslår, at man som et første skridt på vejen afsætter en passende stor bevilling til etablering af en AVS/EU-energiordning. På baggrund af en vurdering af de disponible EUF-midler og de første resultater af dialogen med de berørte parter skønnes det, at et beløb på 250 mio. EUR vil være passende i første omgang. Der ønskes en fleksibel ordning, som både åbner mulighed for, at medlemsstaterne og andre donorer kan deltage i finansieringen, samt mulighed for at gøre brug af innovative implementeringsmetoder. Ordningen skal både fungere som katalysator - dvs. fremme initiativer, formidle information, fungere som clearing-center og sikre, at den fornødne forsknings- og forvaltningskapacitet er til stede i AVS-landene - og som kanal til formidling af finansieringsmidler til bæredygtige projekter og aktiviteter.

6.1. Hovedprincipper

Målgrupper: Sigtet med energiordningen er at realisere de målsætninger, der blev opstillet på konferencen om bæredygtig udvikling i Johannesburg og i millenniumerklæringen om udvikling, idet arbejdet koncentrerer sig om de AVS-lande, som allerede har en fornuftig national energipolitik, og de lande, som på overbevisende måde har vist, at de ønsker at indføre en sådan politik, på basis af god forvaltningsskik og inden for rammerne af en fattigdomsbekæmpelsesstrategi eller lignende. Det er bl.a. tanken med ordningen, at den skal hjælpe landene med at etablere faste rammer for institutioner og lovgivning og samtidig bidrage til at tiltrække yderligere finansielle ressourcer til offentlige/private partnerskaber. Medlemsstater, som allerede arbejder i landet, kan bidrage til ordningen med aktiv deltagelse og parallelle bidrag.

Medbestemmelse: Medbestemmelsesbegrebet indgår som et kerneelement i forvaltningen af energiordningen. En række AVS-lande, som prioriterer energi- og fattigdomsdagsordenen, har bedt om at blive optaget som partnerlande i EU's energiinitiativ. Foranstaltninger inden for rammerne af dette initiativ skal opfylde kravene i landenes politik og tilsagn, og bør ideelt tage udgangspunkt i den nuværende politik for fattigdomsbekæmpelse. Nogle lande er ret langt fremme i arbejdet på at opstille politiske rammer og er allerede nået frem til implementeringsfasen. Andre lande derimod har stadig behov for at opstille en politik og strategi. Det erkendes efterhånden mere og mere, at energiaspektets vigtige rolle i fattigdomsbekæmpelsen er blevet overset, og at det er nødvendigt at inddrage energidimensionen i strategien for bekæmpelse af fattigdom. På nationalt plan tager foranstaltningerne sigte på at give fattige befolkningsgrupper bedre adgang til energi. Ordningen kommer til at fremme den dialog, der føres på tværs af AVS-landenes grænser med afrikanske institutioner og med andre initiativer af global art, såsom det nye partnerskab for afrikansk udvikling (NEPAD) og den afrikanske union (AU). Tilsvarende processer er under udvikling i AVS-østaterne.

Fleksibilitet: Hvis ordningen skal fungere effektivt, er det vigtigt, at den baseres på en fleksibel holdning til finansierings spørgsmål, og at den giver mulighed for, at medlemsstater, der er aktive inden for sektoren, kan deltage i finansieringen, samt mulighed for at der kan

indledes et samarbejde med låneinstitutioner, den private sektor, offentlige forsyningsvirksomheder og civilsamfundsorganisationerne.

Det er i første række tanken med ordningen, at bistanden skal ydes i form af gavebistand, der som bekendt har en høj gearingsfaktor og kan tiltrække yderligere kapital fra Den Europæiske Investeringsbank, andre europæiske udviklingsfinansieringsinstitutioner og internationale finansieringsinstitutioner, i første række Den Afrikanske Udviklingsbank (AFDB), Verdensbankgruppen (og herunder Den Internationale Finansieringsinstitution og Det Multilaterale Investeringsgarantiorgan) samt andre regionale internationale finansieringsinstitutioner.

Man bør tilstræbe en maksimal løftestangsvirkning ved at kombinere gavebistand og støtte fra andre kilder, yde hjælp til forberedelse af projekter og skabelse af et investeringsfremmende miljø, spille en dynamisk rolle i arbejdet på at skabe nye partnerskaber mellem lokalsamfund, ngo'er, den offentlige og den private sektor, stille information til rådighed og støtte lokale og europæiske energiforsyningsleverandører, som ønsker at investere i sektoren.

Innovation: Hensigten med ordningen er at finde innovative løsninger på det problem, det er at sikre fattige befolkningsgrupper adgang til energi: man må bl.a. finde nye former for finansiering baseret på forskellige finansieringskilder (lokale/internationale, private/offentlige); der lægges særlig vægt på at udnytte energi til produktion og indtægtsskabelse og på at finde nye metoder, der går på tværs af sektorerne i udnyttelsen af de forskellige institutionelle og tekniske løsningsmodeller, og som er særligt tilpasset det specifikke mål. Dette sigte omfatter etablering af elforsyning på landet, etablering af en decentral energiforsyning, bedre udnyttelse af vedvarende energi, forbedring af energieffektiviteten, og herunder en mindre forurenende og mere effektiv udnyttelse af fossilt brændstof, mere energieffektivt udstyr samt en bedre udnyttelse af den traditionelle biomasse. I denne forbindelse vil man nærmere undersøge mulighederne for at opnå positive samspilseffekter mellem ordningerne på energi- og vandområdet og i forbindelse med andre initiativer på energiområdet. Samspillet med ordningen på vandområdet virker særligt lovende, idet begge ordninger tager sigte på fattige befolkningsgrupper, og der er gode muligheder for at iværksætte kombinerede energi-/vandprogrammer.

6.2. Indsatsområder, som skal finansieres via energiordningen

Planen med ordningen er på længere sigt at sørge for, at målgrupperne i AVS-landene får væsentligt bedre adgang til en bæredygtig energiforsyning - det være sig til industriformål som til privat brug - og at der gøres store og målelige fremskridt i realiseringen af millenniumudviklingsmålsætningerne, og herunder i første række i kampen mod fattigdom. Hovedelementet i ordningen er - jf. resultatet af energiinitiativdialogen med AVS-landene - at støtte foranstaltninger, hvis formål er at give den afrikanske landbefolkning bedre adgang til moderne energinet. I AVS-østaterne tager ordningen sigte på at opnå bedre resultater inden for energieffektivitet og vedvarende energi. Midlerne fordeles mellem AVS-regionerne på grundlag af de generelle principper i Cotonou-aftalen.

6.2.1. Indsatsområde 1: etablering af energiforsyning

Ordningen kommer til at fungere således, at de fleste af midlerne går til forbedring af adgangen til en moderne energiforsyning, og dermed kommer landbefolkningen til gode. De dele af befolkningen, som i dag ikke har adgang til energiforsyning fordi de bor i spredte bebyggelser, landsbyer, bygder, byernes opland, eller på fjerntliggende øer, får en

fortrinsstilling. Det er tanken, at ordningen skal bidrage til finansiering af resultatorienterede investeringsprojekter, idet man søger at tiltrække gearingsmidler fra medlemsstaterne, andre donorer, internationale finansieringsinstitutioner og den private sektor. Det er hensigten, at denne del af ordningen i første række skal anvendes i de lande og regioner, som allerede har iværksat - eller som er i gang med at iværksætte - en fornuftig national energipolitik, dvs. en politik, som bygger på god forvaltningsskik, og som tilgodeser energi- og fattigdomsaspektet, f.eks. som led i en fattigdomsbekæmpelsesstrategi. Investeringsforslag skal sikre den økonomiske, sociale og miljømæssige bæredygtighed, om nødvendigt ved udnyttelse af mulighederne for finansiering af institutionsstøtte og foranstaltninger til styrkelse af ledelseskapaleten. Innoverende metoder - og herunder integrerede metoder på tværs af sektorerne - til dækning af energibehov kan komme på tale. Ved udarbejdelsen af forslag må det ikke glemmes, at investering i større energiinfrastrukturer med lang levetid betyder, at partnerlandene i de følgende årtier fastlåses i en bestemt energikombination, og at denne bliver afgørende for deres fremtidige forsyningssikkerhed og udledning af drivhusgasser.

6.2.2. Indsatsområde 2: skabelse af de rette vilkår

Er de rette forvaltningsmæssige vilkår ikke til stede for iværksættelse af resultatorienterede foranstaltninger på området, kan op til 20 % af ordningens midler bruges til at tilvejebringe sådanne forhold, at der kan etableres en energisektor baseret på god forvaltningspraksis. Foranstaltningerne afhænger af, hvor langt fremme man er med hensyn til udformningen af politikken og de institutionelle rammer, idet disse forhold varierer mellem AVS-staterne. Gennem ordningen skal der ydes støtte til lande, hvor der først må gennemføres forbedringer inden man kan udforme og gennemføre en fornuftig national energipolitik/-strategi; dette kan omfatte støtte til fattigdomsbekæmpelsesstrategier med det formål at forbedre institutioner, love og bestemmelser, styrke hovedinteressenternes kapacitet, bl.a. hvad angår iværksættelse og forvaltning af resultatorienterede energiprogrammer, og forbedre overvågnings- og evalueringskapaciteten.

6.2.3. Indsatsområde 3: fremme af senere gennemførelse af store investeringsprogrammer

Op mod 20 % af midlerne kan afsættes til forberedelse af tilrettelæggelsen af senere vigtige investeringsplaner for sammenkobling og udvidelse af net på tværs af grænserne og etablering af forsyningsnet i landdistrikter og til forberedelsen af de internationale finansieringsinstitutioners, og herunder Den Europæiske Investeringsbanks og de europæiske udviklingsfinansieringsinstitutioners, finansiering af disse opgaver i samarbejde med Verdensbanken, den afrikanske udviklingsbank og den private sektor. Inden for den afrikanske kontekst må der tages behørigt hensyn til Den Afrikanske Unions og NEPAD's indsatsområder. Ordningen kan på denne måde bidrage til det senere arbejde på at fremskaffe store ekstra investeringsbeløb i energisektoren i landene syd for Sahara og øregionerne. Ordningen giver gode muligheder for at tilvejebringe en højere nettokapital til energi og udvikling gennem udnyttelse af løftestangsvirkningen.

7. FORVALTNING AF AVS/EU-ENERGIORDNINGEN

Forvaltningen af ordningen bør afspejle den overordnede politiske holdning, der ligger til grund for energiinitiativet. For det første er AVS-partnerlandenes medbestemmelses- og initiativret et fundamentalt element i processen. For det andet bør man i afviklingen af proceduren overholde det overordnede princip om, at den fattige del af befolkningen skal have adgang til en moderne energiforsyning. Dette forudsætter for det tredje, at gavebistanden

udnyttes optimalt, og at man søger at maksimere løftestangsvirkningen, bl.a. ved hjælp af innoverende metoder for kombineret af forskellige finansieringsressourcer.

Forvaltningen af energiordningen varetages af Kommissionens embedsmænd, eventuelt med deltagelse af eksterne eksperter, som f.eks. sagkyndige udsendt af medlemsstaterne, kontraktansat personale eller tilsvarende. EU- og AVS-institutionernes eksisterende beslutningsproces lægges til grund.

Medlemsstaterne deltager i tilrettelæggelsen og udarbejdelsen af de overordnede retningslinjer for ordningen, således at man opnår den nødvendige samordning mellem disse landes bilaterale arbejde og det arbejde, der gennemføres under ordningen. Energiinitiativets nutidige forvaltningsstruktur, og herunder den rådgivende gruppe, skal videreudvikles, idet der oprettes en overordnet rådgivende instans, hvori medlemsstaternes repræsentanter deltager. Medlemsstaterne vil også blive inddraget via det arbejde, der udføres af EUF-udvalget. Hvad angår vandsektoren er det planen, at der som led i EU's energiinitiativ skal oprettes et officielt forum, hvorigennem et stort antal interessenter kan formidle interaktiv information til baglandet og kanalisere dettes input til processen.

Ved gennemførelsen af energiordningen tager man udgangspunkt i de metoder, der anvendes inden for vandordningen. Der lægges principielt vægt på bæredygtige foranstaltninger, løftestangeffekter og hjælp fra de interessenter, der allerede er tilstede på området (medlemsstater, andre initiativer osv.). Følgende midler tænkes bragt i anvendelse:

- forslagsindkaldelser (fortrinsvis i forbindelse med investeringsprojekter på nationalt eller delnationalt plan). EUF-udvalget høres, inden der offentliggøres forslagsindkaldelser. Har de enkelte lande en national politik på området, skal de udvalgte programmer og projekter være i overensstemmelse hermed. Det forventes, at medlemsstater, som allerede er aktive på området, samt den private sektor og andre energiinitiativer bidrager til tilrettelæggelsen af projektforslag eller til de nødvendige ledsageaktiviteter. Det forventes, at EF's delegerationer rådgiver om projektforslag og varetager tilsynet med gennemførelsen
- faglige bistandsprojekter, i første række undersøgelser og kapacitets-/institutionsopbygning. Anmodninger fra AVS-landene vil blive behandlet med bistand fra partnere i felten. Anmodninger om hjælp til skabelse af de fornødne vilkår for gennemførelse af resultatorienterede projekter opprioriteres
- der iværksættes undersøgelser og andre aktiviteter til forøgelse af tilførslen af midler fra Den Europæiske Investeringsbank, europæiske udviklingsfinansieringsinstitutioner og Verdensbanken samt den private sektor, når de internationale finansieringsinstitutioner anmoder herom efter aftale med modtagerlandet.

En lille procentdel af midlerne kommer til at gå til dækning af udgifterne til forvaltning af AVS/EU-energiordningen og ansættelse af eksterne eksperter og fremmede aktiviteter, afholdelse af seminarer og workshops, overvågning og evaluering osv.

8. KONKLUSION

Under henvisning til Rådets beslutning om at frigive de resterende 500 mio. EUR af den "betingede milliard" under 9. EUF og med henblik på overholdelsen af de tilsagn, EU afgav i Johannesburg, skal Kommissionen anmode Rådet for Den Europæiske Union om at

godkende, at der oprettes en AVS/EU-energiordning med et budget på 250 mio. EUR, og at fastlægge, hvilket standpunkt Fællesskabet fremover skal indtage i AVS/EU-ministerrådet vedrørende oprettelsen af en sådan AVS/EU-energiordning.

ANNEX

THE ENERGY AND POVERTY CHALLENGES

At present, nearly two billion people in the world – concentrated mainly in rural and peri-urban areas of developing countries - do not have access to modern energy services. A modern, sustainable energy service means that the energy needed to deliver essential services, such as lighting, cooling, heating, cooking, pumping, motive power, telecommunication etc., is provided in a way that is safe, affordable, efficient, reliable, equitable and environmentally sound. On average, per capita electricity consumption in developing countries is barely one-tenth of the consumption in the EU. Sub-Sahara Africa is a dramatic example of inequality in the energy field, with over 80% of the population having limited access to modern forms of energy. Large populations in Asia, particularly South Asia, and in Latin America live under similar conditions. The social and economic development of poor communities is limited or even deadlocked by the present unsustainable use of wood and other forms of biomass for energy purposes, over and above the difficult and expensive access to other forms of energy, such as electricity and liquid fuels.

Energy and poverty reduction: Energy is a sine qua non of the action to combat poverty. Access to adequate, affordable and sustainable energy services is necessary for a good life and to fulfil most development objectives - within health, education, light, heating, transport, agriculture, industrial production and modern means of communication.

The critical connection between energy and poverty alleviation was recognised by the international community at the WSSD in 2002 in Johannesburg. More specifically, the Johannesburg Plan of Implementation (JPOI) established the link between access to energy and the Millennium Development Goals, including the goal on poverty, noting that access to energy facilitates the eradication of poverty. Among the most important links are:

- *MDGs 1 and 7:* Reduce poverty and hunger, and improve access to safe drinking water. Access to energy services facilitates economic development and creates incomes and employment e.g. in agriculture, shops and small enterprises. Energy services can improve access to pumped water for drinking and irrigation of gardens and fields. And energy is needed to cook nearly all human food.
- *MDGs 2 and 3:* Achieve universal primary education and eliminate gender disparity at all levels of education. Improved access to energy services allows women and children (especially girls) to reduce time on gathering firewood, fetching water and cooking food. Electric lighting enables home study and evening classes, and electricity is needed to use educational media and modern communication (ICT) in schools and homes.
- *MDGs 4, 5 and 6:* Reduce child mortality, improve maternal health and combat major diseases. Access to energy is needed for a modern health system, e.g. for refrigeration of vaccines, sterilisation and lighting operating theatres. Cleaner fuels for cooking will reduce indoor air-pollution and the related respiratory diseases, that, according to WHO, kills 1.5 - 2 million women and children every year.
- *MDG 7:* Ensure environmental sustainability. Improved energy efficiency and the use of cleaner and renewable sources of energy can help to achieve a more sustainable use of

natural resources, such as woodlands and other types of biomass, and reduce emissions, thus protecting the local and the global environment.

The important role of energy in poverty alleviation is increasingly recognised also by African governments, e.g. in the context of poverty reduction strategies.

Energy access: Ensuring access to energy services to poor communities is a complex challenge, and, as experience over the past years has shown, it cannot be left to market forces alone to resolve. Concerted action of the public sector is required. Energy, like water, is not a commodity comparable to, for example, industrial or agricultural products. Provision of energy services depends on a multitude of economic and social preconditions, policy frameworks, political circumstances and international, national or local market situations. Many stakeholders are involved, ranging from poor communities to local and national governments and trans-national companies. Energy services can be delivered from many sources and technologies. Geographical conditions are different, even within a country. There is no 'one size fits all' recipe to provide energy services to a particular community.

The global character of energy markets: Internationally traded hydrocarbons have been and still remain the overwhelming mainstay of energy economies of most developed and developing countries. While OECD countries have managed to decrease their exposure to oil shocks, developing countries are more directly exposed to their negative macroeconomic impacts. In addition to being dependent on imported hydrocarbons, their economies are also more energy-intensive than those of developed economies. On average, oil-importing developing countries use more than twice as much oil to produce a unit of economic output as do OECD countries. Moreover, their financial situation (high levels of debt, fragile balances of payment) means that they are less able to weather turmoil on oil markets. Current sustained high prices on oil markets, price volatility and insecurity of supply affect developing countries more than others. Some of these countries spend up to 50% of their trade surpluses on energy imports – with devastating results for their national economies. A mere 10 US\$ per oil barrel price increase can result in a 3% loss of GDP in some Sub-Saharan countries in the first year after the hike.

Energy finance: Energy demand is rising fast in developing countries. Almost half of the global investment required for improving supply capacity and replacing existing and future supply facilities in the period up to the year 2030 is attributed to the needs of developing countries (including China and India). The required investment for Africa alone is approx. 1.2 trillion US\$, as calculated by the IEA. And this is a conservative estimate which would still leave 1.4 billion people without access to electricity in the year 2030. Financing is a huge challenge for the sector, with a marked trend away from financing energy investments from public and ODA budgets. More than ever before, the capital needed in the energy sector will have to be raised from private and foreign sources. However, most investors perceive the risks of energy investment in developing countries as being prohibitive, in particular when it comes to improving access to energy for poor consumers. Public and ODA funding must explore new dimensions and design new approaches if they are to catalyse and facilitate a sufficient flow of investment including the risk capital.

PROGRESS TO DATE - TRANSLATING POLICY INTO ACTION

Since WSSD, the EUEI has made progress on the organisational front and in establishing a dialogue with key stakeholders, in particular developing countries.

The EUEI has established a secretariat within DG Development to stimulate synergy and cooperation. The EUEI Advisory Group, made up of Member States and Commission officials and experts in energy and development, is the main forum for dialogue and coordination of the Initiative. Working groups are established under the Advisory Group, such as the Finance Working Group, which has compiled the strategic paper “Development Capital for Energy Access: Opportunities to Reach the Energy-Poor”.

In the European context, the EUEI dialogue has been undertaken with the active involvement of EU Member States and the European Commission, and has also included the European Investment Bank (EIB).

In this dialogue, EIB has expressed interest in exploring possibilities with the EUEI for combining EDF grants and EIB loans, e.g. where the grant element would be used for identification and preparation of projects, and/or for the drafting of Master Plans and provision of Technical Assistance in support of local administration for the management of EIB financed projects.

In line with the partnership approach and recognising the importance of strong local ownership, the immediate priority for the EUEI after WSSD has been to engage in a dialogue with developing countries and regions that have expressed an interest in the EUEI. A short summary of the progress of the EUEI in different developing country regions is given below.

Africa: an urgent priority

Nearly ten years before the MDG time target, it seems clear that Sub-Saharan Africa will have difficulty in reaching the MDGs unless substantial extra efforts are undertaken, including in the energy field.

ACP Africa is a major priority area for the EUEI, and conditions for increased action are improving. A number of Member States are active in the energy sector in Sub-Saharan Africa, and have built up valuable experience and capacity, both in the development of policies and strategies and in actual implementation. Some of these Member States play the role of EUEI facilitators in the countries where they have energy programmes. Likewise, the World Bank and non-EU donors are active in a number of countries, also with a poverty focus. After Johannesburg, African governments are gradually integrating energy issues into their poverty reduction strategies. And there is an increasing, albeit still limited, capacity in African institutions, NGOs and private sector to plan and implement energy-related activities.

The EUEI “Energy for Africa” conference held in Nairobi, Kenya, in November 2003 was a milestone in EUEI dialogue between Africa and the EU, and was attended by government representatives from about 40 countries from Sub-Sahara Africa. The main objective of the event was to identify priorities for actions at national or sub-regional level in Africa. In preparation for the conference, the EUEI undertook scouting missions or desk studies in several African countries, which prepared the ground for further action. The debate in Nairobi was stimulated by a keynote statement by Commissioner Nielson, linking energy to poverty alleviation and development, and highlighting the problems relating to the traditional use of biomass and the need for rural electrification.

In the Nairobi recommendations, adopted at the conclusion of the conference, the African countries took ownership of this agenda and suggested the following priorities for the EUEI:

- Rural energy in general and rural electrification in particular
- Energy for households, biomass and substitutes
- Strategies and policies for the sector, both at national and at regional level
- Capacity building at all levels.

In order to continue the dialogue and make the Nairobi recommendations operational in a number of countries, sub-regional EUEI workshops will take place in Southern Africa and in West Africa during the coming months. The workshops will focus on successful models for delivery of energy services to rural areas and on how such models can be financed and implemented on a wider scale.

A number of Commission-funded activities further stimulate the EUEI dialogue and contribute to the creation of a framework for action in Africa. These include regional projects to be financed by the intra-ACP allocation to energy with SADC and ECOWAS, as well as EUEI-linked projects supported by other Commission services. The COOPENER component of the Intelligent Energy-Europe programme, managed by DG Energy and Transport, co-finances projects aiming at creating the institutional conditions for improved access to energy in Sub-Saharan Africa with a special emphasis on renewable energy and demand management. COOPENER projects are implemented by consortia of African and European partners. Similarly, RTD supports a renewable energy partnership for poverty eradication and sustainable development in Africa ('Partners for Africa') involving a number of European and African partners.

The Caribbean and Pacific

Their remoteness and small markets make small island countries particularly vulnerable in the energy field. The further development of their societies depends to a large extent on access to transportation, ICT and energy. The high cost of shipping diesel oil to dispersed islands brings electricity production costs up to an average of 0.2–0.5 €/kWh, compared to international costs of 0.05 €/kWh. Some islands spend over 75% of their foreign currency earnings on fuel imports. At the same time there is untapped potential for increased energy efficiency and the use of renewable energy.

The island states in the Caribbean and the Pacific took an early interest in the EUEI, and participated actively in the dialogue before WSSD. The "Sustainable energy seminar for ACP Island States within the framework of EC development co-operation", held in June 2001 in the Dominican Republic was an early opportunity to exchange views and establish dialogue.

After WSSD the EC and Denmark engaged in active and positive follow-up dialogue with regional organisations in ACP Pacific island states, leading to the establishment of an EUEI partnership with the Pacific Island Countries. Parallel-financed activities by Denmark and the Commission (the Danish part is already under implementation) will help to establish national energy policies and action plans and will improve the efficiency of national electricity utilities.

A dialogue with the Caribbean Island Countries, through their regional organisation CARICOM, was also initiated, in cooperation between the EC and Germany. The development of a regional energy policy and support for the execution of the Caribbean

Renewable Energy Development Programme, co-financed by Germany, are the targets of this cooperation, which is currently under preparation. There is also increased interest to convert existing central energy generation systems towards a decentralized renewable-based energy system to reduce islands' vulnerability.

Other Regional Components in the EU Energy Initiative

The EUEI is also generating interest outside the ACP area. In the Sustainable Energy Systems programme, DG RTD stimulated a strong North African participation in research related to the quantification and awareness raising of energy external costs, particularly concerning the impacts of energy pollution on human health. The Finnish-sponsored programme "Energy and Environment Partnership with Central America" is the first EUEI activity outside the ACP area, and Austria, through cooperation with the Austrian-sponsored "Global Forum on Sustainable Energy", has involved the EUEI in district heating activities in the Western Balkans. The Global Forum is also involving the EUEI in its activities in Himalayan countries.

THE FINANCIAL CHALLENGE AND THE NEED FOR INNOVATIVE MECHANISMS

Since WSSD there has been a recognised need for a significant increase in funding for energy and poverty in order to achieve the Millennium Development Goals. Work done by the International Energy Agency and the EUEI Finance Working Group has shown that public funding from governments and the international donor community is not sufficient to cover investment needs. And so far, the provision of energy services to the poor has not been able to attract private investment. Innovative and flexible funding mechanisms are urgently required to use the leverage effect of ODA and attract more resources from the private sector, development banks and financial institutions. While the creation of an enabling environment through, for example, regulatory reform and government capacity building remains a key to attracting more energy investment, there are already concrete opportunities to blend public and private capital and make delivery of energy services for the poor happen. These include: energy infrastructure funds, SME support and/or consumer credit programmes, smart subsidies, rural energy funds, market and product development, etc. Furthermore, developing renewable energy sources and transfer of state-of-the-art technologies will considerably contribute to the financial sustainability of actions.

Public-private partnerships (PPPs) are considered to be a promising instrument for growth and economic development in developing countries, and are a core instrument in the EUEI strategy. Infrastructure and especially the energy sector offer numerous possibilities for blending public and private funds. A feasibility study for the creation of an innovative public-private financing mechanism is being finalized by the Commission together with interested Member States and other stakeholders⁵. PPPs will enable the EU and its developing country partners to work together in partnership with the private sector, financial institutions and civil society towards effective delivery of energy services to the poor.

However, with no resources of its own and no significant energy-sector allocations in the development cooperation budgets of the Community, the roll-out of the EUEI may prove too slow to maintain momentum and make a real contribution towards the MDGs. Unless greater

⁵ This feasibility study is commonly referred to as the JREC Patient Capital Initiative

efforts are undertaken at the political level to provide adequate, faster and more flexible resources and instruments, the impact of the EUEI will be limited to the possibilities for tapping into resources already allocated to other sectors. This will prevent it from reaching its objectives in the foreseeable future.

Since Johannesburg the EUEI has built a solid base for specific actions and is now ready for a quantum leap. To maintain the momentum and to actually deliver on the ground, substantial additional resources are needed. Such resources should be provided by the EU as a demonstration of its commitments to the MDGs and the Johannesburg Plan of Implementation.